Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: U 32/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta
täydentävä jatkokirjelmä UJ */2023 vp

Sosiaali- ja terveysministeriö suhtautuu myönteisesti direktiiviehdotukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta. Ehdotettu direktiivi sisältää useita sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa koskevia artikloita. Kyseiset artiklat liittyvät erityisesti naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhrien palveluihin ja tukeen (esim. tuki direktiivin soveltamisalaan kuuluvien väkivallantekojen uhreille ja erityisesti seksuaalisen väkivallan uhreille, naisten sukuelinten silpomisen uhreille, työssä tapahtuvan seksuaalisen häirinnän uhreille, lapsiuhreille sekä riskiryhmille ja uhreille, joilla on erityistarpeita; uhreille tarkoitetut puhelinpalvelut sekä suoja- ja muu väliaikainen majoitus, kuten Suomessa esim. turvakotipalvelut). Uhrien erityistuen ja palveluiden lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa koskevat erityisesti väkivallan ennalta ehkäisyä, ammattilaisten koulutusta, koordinaatiota ja yhteistyötä koskevat artiklat.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää erittäin tärkeänä, että naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa ennalta ehkäisevät toimet sekä väkivallan uhrien auttamiseen ja tukemiseen liittyvät toimet ovat tehokkaita ja tarkoituksenmukaisia. Direktiiviehdotuksella olisi toteutuessaan myönteisiä vaikutuksia uhrien asemaan. Suomen lainsäädäntö vastaa jo varsin hyvin direktiiviehdotuksen velvoitteisiin, mutta direktiivin voimaansaattaminen voi edellyttää joitakin muutoksia myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Lisäksi vaikutuksia olisi mm. palveluiden koordinointiin ja resurssien riittävyyteen, ammattilaisten koulutukseen ja ohjeistukseen sekä henkilöstöresursseihin.

Ehdotus edellyttäisi ainakin seksuaaliväkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhrien osalta nykyistä järjestelmällisempää väkivallan riskin arviointia, joka olisi tarvittaessa tehtävä yhteistyössä eri viranomaisten ja tukipalvelujen kanssa. Ehdotuksesta aiheutuisi henkilöstökustannuksia muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloille. Lisäksi ehdotuksen uhrien tukemista sekä eri ammattilaisten pakollista koulutusta koskevilla säännöksillä tulee todennäköisesti olemaan joitain taloudellisia vaikutuksia ainakin palveluiden resurssien riittävyyden varmistamisesta, riskiryhmien ja erityistarpeita omaavien uhrien tarpeiden huomioon ottamisesta tukipalveluissa sekä koulutustoimenpiteistä. U-jatkokirjelmässä todetaan, että sääntelystä aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida tarkemmin vasta jatkovalmistelussa.

Valtioneuvoston kannassa tuodaan esiin, että uhrien tukipalveluita ja rikosten ennaltaehkäisyä koskevia säännöksiä (4 ja 5 luvut) on pääosin tarpeellisilla tavoilla täsmennetty ja joustavoitettu ja että säännökset muodostavat kompromissiehdotuksessa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. On myönteistä, että artiklat mahdollistavat komission alkuperäistä ehdotusta selkeämmin kansalliset ratkaisut palveluita järjestettäessä. Kannassa myös todetaan, että Suomi voi osana neuvoston yleisnäkemyksen mukaista kokonaiskompromissia hyväksyä puheenjohtajavaltion laatiman kompromissiehdotuksen, vaikka kaikki Suomen neuvottelutavoitteet eivät ole toteutumassa. Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy U-jatkokirjelmässä esitettyyn valtioneuvoston kantaan.

Erityisasiantuntija Minna Viuhko
Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu –yksikkö/Turvallisuus- ja terveysosasto, STM